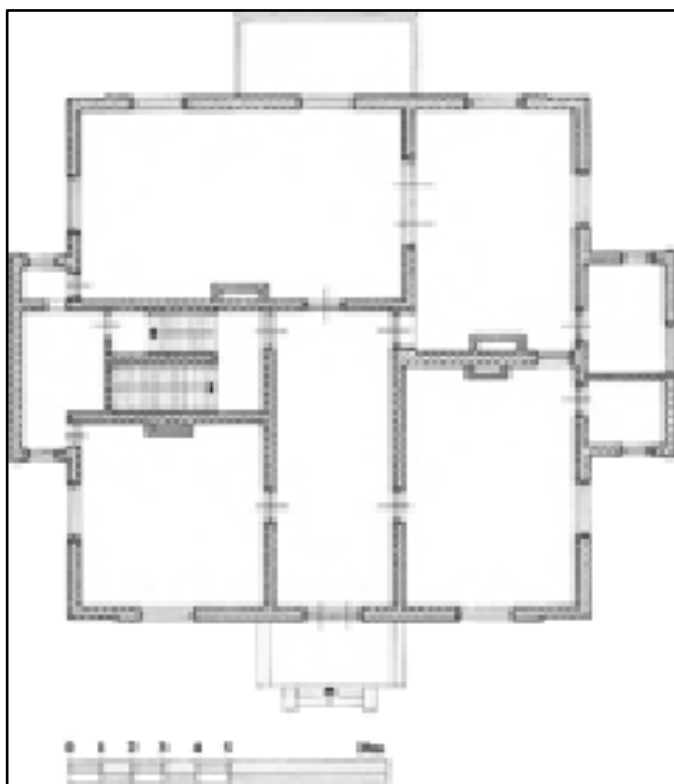

Een verkennend onderzoek naar de locatie van het kasteel Oldenaller

Maarten van Wispelmey

26 juli 2016

Lezers van de Graver weten dat Puttens Historisch Genootschap deelnemers heeft die zich graag verdiepen in de historie van Putten. Hiertoe behoort ook de geschiedenis van de landgoederen, zoals Vanenburg en Oldenaller. Omdat de feiten soms ontbreken, circuleren er soms wilde theorieën over alles en nog wat. Zodoende bestaan er diverse theorieën over de locatie van de middeleeuwse voorganger van het landhuis Oldenaller.

A.J. van der Aa meldt in zijn Aardrijkskundig woordenboek der Nederlanden (1839-1851) dat men duidelijk kan zien dat dit huis (het huidige landhuis) op de grondvesten van een oud kasteel gebouwd is. Tja, dat is voer voor critici, want waar zou dat dan aan te zien zijn? Aan het grondvlak van het landhuis?

Het betreft een vierkante basis met aan de vier lange zijden een kleine uitbouw. Het landhuis wordt omschreven als neoclassicistisch en kent meer parallellen uit de 17^e eeuw. Is de vorm dan een valide argument om het kasteel daaronder te verwachten? Aanleiding om toch ook ergens anders de middeleeuwse voorganger te zoeken. Maar waar dan te zoeken?

De boomgaard ten noordwesten van het landgoed

Er zijn twee argumenten om te vermoeden dat in de boomgaard, ten noordwesten van het landhuis de middeleeuwse voorganger te vinden is. Ten eerste is dat de aanwezigheid van een grachtenstelsel, waarin deels rondom de boomgaard een dubbele gracht aanwezig is. Door de dubbele gracht is een smal voorterrein en een groot hoofdterrein onderscheiden. Op de kadastrale minuut uit 1832 is een

deel van deze dubbele gracht te zien.

Het tweede argument

is het aantreffen van een harde (baksteen?) laag toen men rondom de fruitbomen palen zetten voor een korf. Dit ter bescherming van de bomen tegen de schapen of koeien. Wat doet baksteen in de boomgaard?

"De Oude Aller" van Jacobus Stellingwerf

Er is een prent overgeleverd van Jacobus Stellingwerf.

Stellingwerf tekende in opdracht honderden kastelen, buitens en huizen. Dit vaak naar aanleiding van summiere aantekeningen of schetsen. Bovenstaande tekening suggereert een assemblage van zalen die met elkaar verbonden zijn door zeskantige torens. Voorlans ligt een gracht, waarover een houten bruggetje toegang biedt tot het kasteelterrein. De tekening toont een groot bouwvolume.

Veldwerk 2016

Genoeg aanleiding om maar eens te prikken. Bedacht was om met een groep vrijwilligers te prikken met een dunnen prikstok. Daartoe is de prikstok van de regioarcheoloog gebruikt om door een smid een vijftal nieuwe exemplaren te maken.

Drie woensdagen is er veldwerk verricht: 18 en 25 mei en 8 juni.

Op woensdag 18 mei was er een groep van circa 8 man die de handen uit de mouwen wilden steken. Twee personen zijn met wichelroedes het veld ingetogen. Ze hebben veel punten aangemerkt als

verdacht. De andere groep is begonnen met prikken in de noordoosthoek van het grote perceel. Met de prikstokken was er geen doorkomen aan. De bodem was te droog. Er moest dus geboord worden. Dat is gebeurd met een gutsboor (3 cm) en een paar Edelmanboren (7 cm). Een vak van 20 bij 20 meter is systematisch uitgeboord. In veel boringen werd baksteenpuin aangetroffen en in een paar boringen moest men vanwege baksteen de boring stoppen.

Er is een groot aantal van de verdachte plekken die met wichelroedelopen in beeld waren gekomen, nageboord. Zonder resultaat.

Het oude kasteel wordt haast uit de grond gekeken!

Conclusie velddag 1: in de noordoosthoek van het terrein bevindt zich baksteenpuin in de grond. De ophogingslaag bevat spikkels baksteen, maar circa 1 meter beneden maaiveld bevindt zich geregeld een dikkere laag mortel en grotere stukken baksteen.

Woensdag 25 mei is er een nieuwe poging ondernomen om restanten van het oude Aller aan te tonen. De regioarcheoloog heeft een lange raai met boringen over de diagonale as van het terrein gezet. Vanaf de noordhoek zette hij om de

10 meter een gutsboring naar de zuidelijke hoek. Zodoende ontstond er een goed beeld van de bodemopbouw van het perceel. De noordelijke helft was iets humeuzer van aard. Vanaf de helft zuidwaarts werd de donkere bovengrond lichter van kleur en ook dunner. In deze raai geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van bak-

steen. Behalve dan de partikels baksteen in de meest noordelijke boringen.

De vrijwilligers hebben op het smalle voorterrein nabij de moestuin ook geprikt. Maar buiten veel kleiige lagen geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van een bouwwerk.

Woensdag 8 juni

Verspreid over het terrein zijn diverse raaien met boringen gezet. De raaien waren 20 meter lang met een haakse hoek in het midden. Op de hele meters is er geboord. In totaal zijn er zo drie winkelhaken

uitgeboord (63 boringen).

Zonder resultaat.

Luchtfoto van het onderzoeksgebied met daarop de verschillende boorlocaties aangegeven. Binnen het rood omliggende vierkant is de concentratie baksteen gevonden.

Conclusie

In de noordoosthoek van de boomgaard is in de bodem veel baksteen en mortel aanwezig. Het ligt voor de hand te vermoeden dat hier in het verleden een bouwwerk heeft gestaan. De aard en omvang van het bouwwerk is niet vastgesteld. Met het uitgevoerde booronderzoek in de boomgaard zijn verder geen aanwijzingen aangetroffen voor

een mogelijke locatie van een ander bouwwerk. Wanneer de prent van Stellingwerf enigszins waarheidsgetrouw is, kan voorzichtig gesteld worden dat het kasteel niet hier gestaan heeft.

+++